

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра географії та менеджменту туризму

(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

«12» серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

Геоєкологія

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма Міжнародний туризм

(назва програми)

Спеціальність 242 "Туризм і рекреація"

(вказати: код, назва)

Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий)___

Географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: якими мовами читається дисципліна)

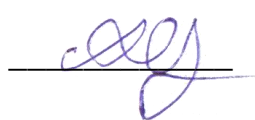
Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Геоєкологія** складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності 2015 р.) та відповідає освітній програмі «Міжнародний туризм», уведеної наказом по університету №118 від 03.04.2023 р., (спеціальність 242 «Туризм і рекреація», галузь знань 24 «Сфера обслуговування»).

Розробник: доц. **Бучко Жанна Іванівна**, доцент кафедри географії та менеджменту туризму, д.геогр.н.

Погоджено
з гарантом ОП «Міжнародний туризм» Тетяна СКУТАР

Затверджено на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму
Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

Завідувач кафедри географії
та менеджменту туризму Олександр КОРОЛЬ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради
географічного факультету Наталя АНДРУСЯК

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

У структурі загальної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі вагоме місце займає цикл обов'язкових дисциплін, однією з яких і є Геоєкологія.

Курс націлений на формування необхідного рівня знань і умінь щодо формування теоретико-методологічних засад дослідження географічної оболонки та її складових, просторово-часових закономірностей її територіальної диференціації, характеру взаємозв'язків між природними компонентами, проявів сучасних фізико-географічних процесів, регіональних особливостей впливу природних умов на господарську діяльність і проживання людей, а також антропогенного впливу на зміни природних умов і природних ресурсів протягом історичного часу, обґрунтування необхідності засвоєння студентами геоєкологічних знань щодо норм поведінки у природі, концепції сталого розвитку туризму.

Мета навчальної дисципліни. Метою вивчення дисципліни є набуття студентом комплексу теоретичних знань і практичних навичок щодо розуміння існування людського суспільства як складової географічної оболонки Землі; формування екоцентричного світогляду; засвоєння наукових основ раціонального природокористування, розуміння суті геоєкологічних проблем та можливих шляхів їх розв'язання.

Пререквізити. Дисципліни «Рекреологія» та «Історія туризму», які здобувач вищої освіти вивчає разом з цією дисципліною, підвищують ефективність засвоєння курсу.

2. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей**:

- ЗК5. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Програмні результати навчання:

- ПР4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору;
- ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості;
- ПР29. Взаємодіяти з навколишнім середовищем у побуті та професійній діяльності за екологічними принципами та на засадах сталого розвитку.

Студенти також мають:

Знати:

- концепції збереження навколишнього середовища;
- сутність поняття геоєкології;
- методологію геоєкологічних досліджень;
- структуру географічної оболонки, особливості навантаження на геосфери;
- концепцію та цілі сталого розвитку, шляхи їх досягнення в світі та Україні.

Вміти:

- взаємодіяти з навколишнім середовищем у побуті та професійній діяльності за екологічними принципами та на засадах сталого розвитку;
- реалізовувати прагнення до збереження навколишнього середовища;
- зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;
- здійснювати геоекологічний та господарський аналіз стану природних систем;
- знаходити шляхи вирішення основних геоекологічних проблем.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни												
<i>Геоекологія</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	3,0	90	2	30	15	-	-	45	-	залік
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні положення геоекологічних досліджень												
Тема 1. Сутність поняття геоекологія, функції та завдання.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Поняття про геоекосистеми як об'єкт дослідження геоекології.	4	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Сучасні	4	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-

методи дослідження в геоекології.													
Тема 4. Геоекологічний характер глобальних проблем людства.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Стійкість геосистем до антропогенних навантажень.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Геоекологічний моніторинг. Особливості глобального, національного й регіонального моніторингу.	5	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Геоекологічні засади менеджменту.	6	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ1	41	14	7	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Геоекологічний аналіз компонентів географічної оболонки												
Тема 8. Поняття про ландшафтну оболонку як геоекосистему.	9	4	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Геоекологічні проблеми літосфери.	5	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Геоекологічні проблеми атмосфери.	7	2	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Геоекологічні проблеми гідросфери.	7	2	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Геоекологічні проблеми біосфери.	7	2	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 13. Концепція сталого розвитку та її реалізація.	7	2	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-

Тема 14. Цілі сталого розвитку та механізми їх досягнення в Україні.	7	2	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ 2	49	16	8	-	-	25	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	30	15	-	-	45	-	-	-	-	-	-	-

3.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми		Кількість годин	Кількість балів
1	Назва:	Аналіз визначень поняття «геоекологія».	2	10
	Завдання:	1. Проаналізувати визначення поняття «геоекологія». 2. Скласти таблицю з визначеннями поняття за зразком.		
	Результати:	Таблиця з визначеннями поняття «геоекологія», виконана кожним студентом індивідуально й завантажена на платформу Moodle.		
2	Назва:	Глобальні екологічні проблеми людства.	2	10
	Завдання:	1. Описати одну важливу екологічну проблему людства. 2. Зазначити, чому саме ця проблема найбільше хвилює студента. 3. Виокремити, як саме ця екологічна проблема впливає чи може вплинути на життя.		
	Результати:	Індивідуальне есе, завантажене на платформу Moodle.		
3	Назва:	Шляхи вирішення глобальних екологічних проблем	4	5
	Завдання:	1. Обрати сформульовані проблемні питання. 2. Заповнити таблицю на гугл-диску зі спільним доступом, користуючись доступними матеріалами. 3. Описати причини виникнення, райони особливо гострого прояву та шляхи розв'язання екологічної проблеми в майбутньому. 4. По завершенні роботи провести		

		спільне обговорення. Вид роботи – груповий.		
	Результати:	Заповнена таблиця на гугл-диску зі спільним доступом.		
4	Назва:	Проблема переробки та утилізації сміття	2	5
	Завдання:	1. Переглянути запропоновані відеоматеріали про сортування сміття. 2. Заповнити таблицю (дати відповіді на запитання). 3. По завершенні роботи провести спільне обговорення. Вид роботи – груповий.		
	Результати:	Заповнена таблиця на гугл-диску зі спільним доступом.		
5	Назва:	Геоекологічні проблеми оболонки Землі	5	10
	Завдання:	1. Підібрати й систематизувати матеріал для розкриття індивідуальної теми. 2. Підготувати доповідь з презентацією.		
	Результати:	Захист обраної індивідуальної теми з презентацією.		
Всього			15	40

3.4. Зміст завдань для самостійної роботи*

№	Назва теми	Кількість годин
1	Принципи, функції та завдання геоекології	3
2	Науково-методичні основи геоекологічного менеджменту	3
3	Схема геоекологічного районування території України	3
4	Шляхи та джерела забруднення атмосферного повітря.	3
5	Класифікація забруднення атмосферного повітря	3
6	Парниковий ефект	3
7	Руйнування озонового екрану	3
8	Прояви антропогенного впливу на живі організми	3
9	Фізичні забруднення біосфери	3
10	Спустелювання	3
11	Знищення лісів	3
12	Нормативно-законодавча база України в галузі охорони довкілля	3
13	Основні види забруднення гідросфери	3

14	Джерела токсичного забруднення водних екосистем	3
15	Види забруднень навколишнього середовища	3
Всього		45

*Оцінка самостійної роботи входить до тематичного і підсумкового контролю.

4. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- лекція, аналіз, пояснення, проблемна ситуація, консультація;
- дослідницька робота та проєктний метод;
- презентації, відеоматеріали;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (Moodle, Google Meet);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, які варто визначати за допомогою числової (відсоткової) шкали оцінювання знань і трансформувати в оцінку використовуваної рейтингової шкали у кількості балів, що виділяються для кожного запланованого результату навчання навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання за основними видами робіт – [завантажити >>>](#)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів є:

- стандартизовані тести;
- контрольні роботи;
- усне опитування;
- захист і презентація результатів виконаних практичних завдань (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- доповідь із презентацією з теоретичних питань.

7. Форми поточного і підсумкового контролю та оцінювання

Форми поточного контролю:

- усна відповідь;
- тестування;
- перевірка практичних завдань.

Форма підсумкового контролю: залік

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем шляхом виконання конкретних завдань (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі роботи, презентації чи тематичні тестування). Кількість передбачених балів за різні види робіт також зазначені у силабусі та в системі дистанційного навчання Moodle, куди студенти можуть завантажувати роботи, і де здійснюється тестовий контроль. Результати оголошуються під час занять та/або виставляються в Moodle. Самостійна робота враховується при складанні поточних і підсумкових тестів та під час захистів практичних робіт.

Тестові завдання розроблені до кожного змістового модуля. Підсумкові тести та білети покликані перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу, здатності осмислити і відтворити зміст даної частини дисципліни.

Визнання результатів, здобутих шляхом неформальної освіти:

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами неформальної освіти:

- робота чи стажування за фахом, що підтверджується документом із підприємства та забезпечує набуття компетентностей, передбачених навчальною дисципліною;

- проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на платформі Prometheus

(<https://prometheus.org.ua>) та інших фахових платформах, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних практичних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)												Кількість балів (екзамен/залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
4	5	5	5	5	6	6	5	5	5	5	4		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Адаменко О.М., Рудько Г. І. Екологічна геологія: підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. – К.: Манускрипт, 1998. – 342 с.
2. Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології. – К.: Либідь, 1993. – 186 с.
3. Гуцуляк В.М. Ландшафтна екологія: геохімічний аспект: [навч. посібник]. – Чернівці: Рута, 2002. – 234 с.
4. Гуцуляк В.М. Ландшафтно-геохімічна екологія: [навч. посібник]. – [вид. 2-е, допов.]. – Чернівці: Рута, 2001. – 248 с.
5. Денисик Г.І. Антропогенні ландшафти Правобережної України. – Вінниця: Арбат, 1998. – 350 с.
6. Круглов І. Трансдисциплінарна геоecологія: монографія. – Львів: ЛНУ, 2020. – 292 с.
7. Мітрясова О., Смирнов В., Безсонов Є. Екологічний інтегрований менеджмент водних ресурсів у європейських країнах: Навчальний посібник. – Миколаїв: ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. – 288 с.
8. Яцентюк Ю. Геоecологія: [навч. посібник]. – Вінниця, 2007. – 368 с.
9. Tsaryk L. P., Kovalchuk I. P., Tsaryk P. L., Kuzyk I. R., Tsaryk V. L. Geocological contradictions in the functioning of urban ecosystems in conditions of increased anthropogenic impact and abnormal weather-climate changes// Journal of Geology, Geography and Geocology. Dnipro: Oles Gonchar Dnipro National University, 2022. – 31(2). – P. 398-407.

Додаткова

10. Барановський В.А. Екологічна географія і екологічна картографія / Барановський В.А. – К.: Фітосоціоцентр, 2001. – 354 с.
11. Білявський Г.О., Будченко Л.І. Основи екології: теорія і практикум.

Навч. посіб. – К: Лібра, 2006. – 368 с.

12. Бучко Ж. Геоекологічні аспекти сталого туризму в Чернівецькій області // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські Виміри Сталого Розвитку», 11 червня 2021. – К.: НУХТ, 2021. – С. 89.

13. Гавриленко О.П. Екогеографія України: [Навч. посіб] / Олена Петрівна Гавриленко. – К.: Знання, 2008. – 646 с. – (Вища освіта XXI століття).

14. Гриневецький В.Т. Про основні поняття еколого-ландшафтознавчих досліджень / В.Т. Гриневецький, Л.М. Шевченко // Укр. геогр. журнал. – 1993. – №2. – С. 13–19.

15. Еколого-географічні дослідження території України / [Руденко Л.Г., Горленко Т.О., Шевченко Л.М., Барановський В.Л.]. – К.: Наук. думка, 1990. – 131 с.

16. Коротун І.М. Природні умови та ресурси України: [Навч. посіб.] / Коротун І.М., Коротун Л.К., Коротун С.І. – Рівне, ТОВ «ПРИНТ ХАУЗ», 2000. – 192 с.

17. Шматько В.Г., Нікітін Ю.В. Екологія і організація природоохоронної діяльності. Навч. посіб. – К.:КНТ, 2006. -304 с.

Інформаційні ресурси

1. Блог "Geoecology": <http://ohiogeologyandbiodiversity.blogspot.com/>

2. Вовк В.М., Мацібора О.В. Інформаційно-освітня система «Геологічний словник: відкритий навчально-науковий веб-ресурс». Режим доступу: <https://geodictionary.com.ua/>

3. Екологія. Право. Людина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epl.org.ua/>

4. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/>

5. Сайт Київського еколого-культурного центру [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecoethics.com.ua/>

6. Управління екології та природних ресурсів Чернівецької ОВА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bukoda.gov.ua/chernivecka-oda/structure/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnih-resursiv>